

Ethical Attitudes and Behaviors of Visual Arts Teachers*

Mehmet Emin KIYAT¹
Ahmet YAYLA²

Abstract

This study seeks to determine the visual arts lesson teachers' views on teaching professional ethics and to reveal the effect of ethical attitudes and behaviors on educational processes. For this purpose, ethical behaviors of visual arts teachers were investigated in this study. The study group of the research, which is a qualitative study, consists of 7 teachers who are currently teaching visual arts in public schools located in Van province in the 2022-2023 academic year. The study group was determined via the purposive sampling method. A semi-structured interview form was used as a data collection tool in the research. The data obtained from the interview were analyzed with descriptive analysis, one of the qualitative data analysis methods. Moreover, through the Ucinet 6 program developed by Borgatti, Everett, and Freeman, the prominent concepts of the respondents in the context of ethics were visualized and analyzed at a descriptive level. As a result of the research, participants stated that ethics and teaching profession ethics are unwritten rules, have equality and universal moral dimensions with awareness of responsibilities and develop/should develop on the basis of love and respect, and have an important position as teachers train people for all professions. It was also concluded that the awareness level of visual arts teachers about professional ethical principles is at a good level, and visual art education has a very important place in the construction of ethical principles and values in the individual and therefore in the society.

Keywords: Ethics, Education, Visual Arts, Visual Arts Teaching

* This study was produced from the non-thesis master's degree project of the first author, which was carried out under the supervision of the responsible author.

¹ Teacher, Faki Teyran Anatolian High School, Van, mekiyat@hotmail.com

² Assoc. Prof. Dr., Van Yüzüncü Yıl University, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Van, ahmetyayla@yyu.edu.tr, ORCID No: <https://orcid.org/0000-0002-5021-6649>



Siirt Eğitim Dergisi

Araştırma Makalesi

Başvuru Tarihi: 21.05.2023

Kabul Tarihi: 19.06.2023

Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenlerinin Etik Tutum ve Davranışları*

Mehmet Emin KIYAT¹Ahmet YAYLA²

Özet

Bu çalışmanın amacı, görsel sanatlar dersi öğretmenlerinin öğretmenlik meslek etiğine yönelik görüşlerini tespit ederek etik tutum ve davranışlarının eğitim öğretim süreçlerine etkisini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada görsel sanatlar öğretmenlerinin etik davranışları araştırılmıştır. Nitel bir çalışma olan araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 eğitim-öğretim yılı, Van ili devlet okullarında hali hazırda görsel sanatlar dersine giren 7 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örneklem yöntemiyle belirlenmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşmeden elde edilen veriler, nitel veri analizi yöntemlerinden betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Ayrıca Borgatti, Everett ve Freeman tarafından geliştirilen Ucinet 6 programı aracılığıyla etik bağlamında görüşmeye katılanların ön plana çıkardıkları kavramlar da görselleştirilerek tanımlayıcı düzeyde analiz yapılmıştır. Araştırma sonucunda, katılımcılar etiğin ve öğretmenlik meslek etiğinin; yazılı olmayan kurallar olduğunu, eşitlik ve evrensel ahlaki boyutlarının bulunduğunu, sorumlulukların farkında olunması gerektiğini, sevgi ve saygı temelinde geliştiğini / gelişmesi gerektiğini, ayrıca öğretmenler tüm meslek alanlarına insan yetiştirdiğinden etik bağlamında çok daha önemli olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmada görsel sanatlar öğretmenlerinin mesleki etik ilkeleri konusunda farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu ve görsel sanat eğitiminin, bireyde ve dolayısıyla da toplumda etik ilke ve değerlerin inşasında oldukça önemli bir yere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Etik, Eğitim, Görsel Sanatlar, Görsel Sanatlar Öğretmenliği

* Bu çalışma sorumlu yazarın danışmanlığında yürütülmekte olan birinci yazarın tezsiz yüksek lisans bitirme projesinden üretilmiştir.

1 Öğretmen, Faki Teyran Anadolu Lisesi, Van, mekiyat@hotmail.com.

2 Doç. Dr. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Van, ahmetyayla@yyu.edu.tr, ORCID

No: <https://orcid.org/0000-0002-5021-6649>

Giriş

Bir toplum için etik ilke ve standartları oldukça önemlidir. Bu ilke ve standartlarının öğretilmesinde ise eğitimciler büyük sorumluluk düşmektedir. Çünkü öğrenciler, iyi ya da kötü davranışın ne olduğunu ebeveynlerinden daha çok öğretmenlerinden öğrenmektedirler. Öğretmenler öğrenciler üzerinde çok etkilidir, onlar üzerinde önemli bir izlenim bırakırlar. Görsel sanatlar öğretmenleri, etik ilke ve değerlerin öğretilmesinde oldukça etkilidirler (Özsoy, 2003). Çünkü sanatın doğasında her türlü farklılığı kabul etmek bulunmaktadır (Mercin ve Alakuş, 2007).

İnsanoğlu, eğitimle gelişmek / gelişimini tamamlamak zorunda olan bir canlıdır (Demirel ve Kaya, 2006). Anne karnında, doğum ve sonrasında, çocuklukta, gençlikte, orta yaşta ve yaşlılıkta hemen her dönem öğrenmeye muhtaçtır (Çayır ve Alakuş, 2009). Öğrenme ile kişiler aynı zamanda, bulunduğu toplumun değerlerini sosyalizasyon ile içselleştirerek sosyal bir varlık haline gelirler (Çelebi, 2012). Bu süreçte neyin iyi neyin kötü olduğunu öğrenir ve buna göre duygulanıp davranırlar (Biçer ve Olgun, 2021).

Bireylerin bu süreçte öğrendiği en önemli olgulardan biri de ahlak / etik değer, davranış, tutum ve algılardır (Atay, 2017). Etik, terim olarak ahlak ile aynı anlama gelse de (Özlem, 2014) felsefi açıdan farklılıkları barındıran bir kavramdır (Usta, 2011). Genel olarak etik, tüm ilişki formları açısından bireylere yol gösteren değerler, ilkeler ve standartlar şeklinde tanımlanmaktadır (Cevizci, 1999). Bireyler, bu ilke ve değerleri sosyalizasyon ve kültürlenme yollarıyla benimser veya benimsemez (Işık, 2013). Bu bağlamda en önemli resmi sosyalizasyon/kültürlenme ortamı okullar olup, insanlar ailesinden sonra etik – ahlaki ilke, değer ve standartları, okullarda okuyarak/görerek ve deneyimleyerek öğrenir (Karakuş ve Sedat, 2016). Sosyolojik inşa sürecinde öğretmenlerin etkisinin birçok sosyolojik kurumdan (ör. ekonomi) daha fazla olduğu düşünüldüğünde, etiğin toplumsal yapılaşmasında eğitim kurumu önemli bir etkileşim mekanizmasıdır (Giddens, 1999). Bundan dolayı da eğitim, bireyin davranışlarında kasıtlı olarak istedik değişme meydana getirme süreci olarak tanımlanmaktadır (Ertürk, 1988).

“Bir bilim dalını, bir sanatı ya da teknik bilgileri öğretmeyi meslek edinmiş, okulda öğrencilere ders veren kimse” (TDK, 2022) olarak tarif edilen öğretmenler, bu süreçte en önemli rolü oynamaktadır. Öğrencilerin etik / ahlak gelişiminde önemli görev ve sorumluluklar üstlenen öğretmenlerin, öğretmenlik meslek etik ilkelerini özümsemesi ve etik değerlere göre davranış sergilemesi beklenen bir durumdur (Örenel, 2005). Çünkü öğrencilerin en çok izlediği, rol model aldığı ve benzemeye çalıştığı kişi öğretmenleridir. Öyle ki anne / babadan sonra rol model alınan en etkili kişilerin öğretmenler olduğu söylenebilir (Özyürek ve Beğde, 2016). Eğitimcilerin öğrencileri üzerinde bu denli etkili olması, öğretmenlik meslek etiğini daha kritik bir konuma taşımaktadır. Öğretmen, mesleki etik / ahlak bağlamında bir tutum benimser ve buna göre davranırsa, etkilediği ilk kesim kendisini rol model alan öğrencileri olacaktır / olmaktadır. Dolayısıyla öğretmenlerin etik tutum ve algıları öğrencileri önemli düzeyde biçimlendirmektedir. Sağlıklı ilişki kurma, kendisini ifade edebilme, karşıdakini anlama, empati duygusunun gelişimi, her insanı ve ürettiğini değerli bulma ile kişilerin bireysel iyi oluşlarına önemli katkılar sağlama yönüyle görsel sanatlar ve öğretmenliği, etik/ahlak açısından diğer öğretmenlik alanlarından daha etkilidir (Özsoy, 2003; Mercin ve Alakuş, 2007). Öğrencilerin, yaratıcılığının geliştirilmesi, estetik bir bilinç kazandırılarak sanata duyarlı bireyler yetiştirilmesi ve böylece, bilinçli sanat tüketicilerinin topluma kazandırılması gibi temel işlevleri üstlenen görsel sanatlar dersi (Türkcan, 2011) öğretmenlerinin etik tutum ve davranışları nedir sorusu önemli hale gelmektedir. Bu bağlamda, çalışmada Van ilinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Devlet okullarında görev yapan görsel sanatlar dersi öğretmenlerinin etik tutum ve davranışları nitel metodolojiyle ortaya konmaya çalışılmıştır.

Bir Olgu Olarak Ahlak ve Etik

Ahlak, insan ilişkilerinde “iyi” ya da “doğru” veyahut “kötü” ya da “yanlış” olarak adlandırdığımız değer yargılarını ifade eder. Ahlak kelimesinin etimolojik açıdan kökeni Arapça “hulk” kelimesinden türetilmiş olup (Aktan, 2009) gelenek, görenek, huy, mizaç, yaratılış ve alışkanlık anlamlarını ifade etmektedir (Karademir, 2018). TDK (2022) sözlüğü ahlakın “bir toplum içinde kişilerin uymak zorunda oldukları davranış biçimleri ve kuralları, aktöre, sağıtöre; huy, mizaç” şeklinde

tanımını yapmıştır. Kılıç (1996); ahlâk kavramının, dini ve mesleki anlamlarının olduğunu ve ayrıca “ahlak felsefesi” bağlamında da tanımlama yapıldığını ifade ederek, çeşitli ahlak tanımlamalarına vurgu yapmıştır. Tek kişinin veya bir insan topluluğunun belli bir tarihsel dönemde belli türden eğilim, düşünce, inanç, töre, alışkanlık, görenek ve bunlarda içerilmiş olan değer, buyruk, norm ve yasaklara göre düzenlenmiş ve bu haliyle gelenekleşmiş, yerleşmiş yaşama biçimine ahlak (moral) denilmektedir (Özlem, 2014). Tanımdan anlaşılacağı üzere “ahlak kavrayışı” oldukça geniş bir alanda değerlendirilmiştir. Dolayısıyla da çeşitli ahlak formlarıyla karşılaşmaktadır. “İslam ahlakı”, “Hristiyanlık ahlakı”, “Yahudilik ahlakı” gibi dini ahlak biçimlerinden; “hümanist ahlak”, “ödev ahlakı”, “aristokratik ahlak”, “burjuva ahlakı”, “köle ahlakı”, “meslek ahlakı”, “iş ahlakı” biçimlerine varıncaya kadar farklı ahlak formları bulunmaktadır (Çinemre, 2014).

Etik, Yunanca “ethos” kelimesinden, moral Latince “mos” sözcüğünden türetilmiş olup (Aktan, 2009) her iki kelime de; töre, gelenek, görenek, alışkanlık, yerleşik hale gelmiş duygululuk hali, karakter, mizaç anlamına gelmektedir (Özlem, 2014). Ahlak “hulk” kökünden türetilmiş o da töre, gelenek, görenek, yaratılış, mizaç anlamına gelmektedir (Akin, 2021). TDK (2022) sözlüğünde etik, töre bilimi; çeşitli meslek kolları arasında tarafların uyması veya kaçınması gereken davranışlar bütünü olarak tanımlanmıştır. Bir disiplin dalı olarak etik, bireylerin gruplarla, toplumla, örgütlerle ve birbirleriyle doğru ilişkiler kurma yöntemlerini araştıran ve bunlarla ilgilenen bir dalıdır (Obuz, 2009). Etik, insanlara işlerin nasıl yapılması gerektiğini belirlemede yardımcı olan yol gösterici değerler, ilkeler ve standartlar olup (Cevizci, 1999) bireylerin ve özellikle de meslek icracılarının karar alırken ve uygularken, belirli ilkelere ve standartlara bağlı kalınmasını gerektiren evrensel ilke ve değerler bütünüdür (Şen, 1998). Pieper’e (1999) göre etik; insanlara “davranışlarından ne yapmak doğrudur?” sorusuna yol gösterici ilkeler, rehberler ve standartlardır.

Ahlak – Etik İlişkisi

Kelimelerin epistemolojik tanımlarına bakıldığında etik, moral ve ahlak aynı anlama sahip sözcük öbekleridir (Özlem, 2014). Kelimelerin kökenleri açısından etik ve ahlak aynı anlama gelse de felsefi açıdan etik ve ahlak birbirleriyle özdeş kavramlar değildir. Etik, eylemleri felsefi bir bakış açısı ile anlamaya çalışan, doğru-yanlış, ödev-yükümlülük, toplumsal sorumluluk, erdem gibi kavramları sorgulayan, ahlakı bütün yönleriyle ele alan sistemli bir düşünme biçimidir (Usta, 2011:40). Ahlakın ne olduğu ya da eylemlerimizi ahlaki açıdan değerli kılan ölçütlerin neler olduğu düşünölmeye başlandığı andan itibaren ahlak felsefesi alanına adım atmış oluruz. Bir başka ifade ile etik, birden fazla ahlak formunun üstünde daha üst bir ahlak arayışı ve ahlaki göreliliği aşarak daha evrensel boyutlara ulaşma gayretine bağlı olarak, hali hazırdaki tüm ahlak çeşitleri üzerinde felsefi düşünme süreci olarak tanımlanabilir (Çelikkol, 2015). Neyin iyi olduğu neyin kötü olduğu insandan insana değişebilmektedir. Bununla birlikte, insanları birleştiren evrensel ahlak ilkelerinin ne tarihte ne de halihazırda olmadığı (Özlem, 2014), bu nedenle felsefe, sosyoloji, hukuk başta olmak üzere birçok disiplinin tartışma ve inceleme konusu olduğu ve bu konuda çeşitli teoriler ve kavramsallaştırmalar geliştirildiği bilinen bir durumdur (Yüksel, 2015). Öte yandan etiğin tanımı konusunda ahlak felsefecileri arasında tam bir uzlaşma olmadığı (Aktaş, 2014) halde, evrensel bir etiğin mümkün olabileceği hususu da tartışılmaktadır (Zengin, 2015; Altunışık, 2018). Ahlak fiilen ve tarihsel olarak bireysel, grupsal, toplumsal düzeyde yaşanan bir şey, bir fenomen olmasına karşılık; etik, bu fenomeni ele alan, ahlak görüşlerini öğretilerini irdeleyip sınıflandıran, aralarındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koyan, bunları karşılaştırıp eleştiren felsefe disiplinin adıdır (Özlem, 2014).

Mahmutoğlu (2009) yaptığı çalışmada, etik ve ahlak arasındaki benzerlik ve farklılıkları ele almış ve “Etiğin; ahlakın teorik kısmını ve ahlak felsefesinin kavramsal boyutunu oluşturduğunu”, “etiğin, ahlaki kavramları analiz ettiğini”, “ahlakın, etiğin benimsediği davranışların duygusal boyutunu ele aldığı”, “etiğin, bazen ahlak sözcüğü gibi kullanılırken, bazen de bir bireyin ya da grubun ahlaki kodunu ya da normatif teorisini göstermek için de kullanılabilirdiğini”, “ahlakın, bireyin yaşantı, değer ve tutumlarından beslenirken; etiğin, bireyin yaşamındaki değerleri, kuralları, iyi-kötü, doğru-yanlış gibi kavramları ahlaksal açıdan araştırdığını”, “ahlakın ben, etiğin ise biz anlamına geldiğini”, “etik ve ahlakın bir çarkın dişlileri gibi çalıştığını ama sordukları soruların farklı olduğunu” geniş bir bağlamda

incelemiştir. Etik ve ahlak arasındaki ilişkide; etiğin daha soyut daha genel ve ahlakın felsefi boyutunu içerdiği söylenebilir (Gül ve Gökçe, 2008).

Öğretmenlik Meslek Etiği ve Meslek Etiği

Eğitim insanlığın başlangıcından itibaren gelişim gösteren bir olgudur (Demirel, 2015). Eğitim ile öğretmenlik mesleği tarihi süreçte birlikte gelişen olgular olup, öğretmenliği kısaca insan yetiştirme mesleği (Çelikkaya, 2009) olarak tanımlamak mümkündür. Öğretmenlik mesleğinin özellikleri mesleki ve kişisel olmak üzere iki başlık altında sınıflandırılabilir. Kişilik özellikleri bağlamında öğretmenliğin sevgi mesleği olduğu, öğretmenlik mesleğinin insanlarla düzgün iletişim kurabilme becerisine sahip olmayı gerektirdiği ifade edilebilir. Mesleki özellikler açısından ise, genel kültür, alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve yönetim becerisinin gelişmiş olmasıdır (Eskicumalı, 2002). Öğrenciler anne babadan çok öğretmenlerini izler ve en çok onlardan etkilenirler (Karakuş ve Sedat, 2016). Öğretmenlerin öğrenciler üzerinde etkili olması, öğretmenlik meslek etiğini daha da önemli hale getirmektedir. Meslek etiği, meslek üyelerinin mesleklerini ifa ederken uyulması gereken kurallar demeti olarak tanımlanabilir (Crank ve Caldaro, 2002). Öğretmenlik meslek etiği de öğretmenlerin görevlerini yerine getirirken dikkat etmeleri gereken kurallar olarak ifade edilmektedir. Öğretmenin insan yetiştirdiği düşünüldüğünde öğretmenlik meslek etiğinin de oldukça kritik öneme sahip olduğu söylenebilir (Örenel, 2005). Aydın (2006); öğretmenlik mesleği etik ilkelerini, profesyonellik, hizmette sorumluluk, adalet, eşitlik, sağlıklı ve güvenli ortamın sağlanması, yolsuzluk yapmamak, dürüstlük, doğruluk ve güven, tarafsızlık, mesleki bağımlılık ve sürekli gelişme, sevgi ve saygı, kaynakların etkili kullanımı olarak belirtir. MEB (2015), öğretmenlik meslek etiği mevzuatını şu şekilde belirlemiştir: Öğrencilerle ilişkilerde etik ilkeler; mesleki yetkinlik açısından öğretmenlik mesleğine ilişkin etik ilkeler; güvenilir meslektaşlık bağlamında eğitimcilerle ilişkilerde etik ilkeler ve çocukların gelişimi için velilerle ilişkilerde etik ilkeler. Aslında bu ilkeler, nitelikli öğretmenliğin ayrılmaz doğal parçalarıdır. Kaldı ki günümüzde nitelikli öğretmenin en önemli özellikleri olarak da öğretmenin sahip olduğu etik değerler kabul edilmektedir (Ekinci ve Öter, 2012).

Görsel Sanatlar Öğretmenliği ve Etik / Ahlak İlişkisi

Ersoy (1983), ilk insandan itibaren günümüze değin her dönem / zaman diliminde sanatın ve sanatçının olmadığı hiçbir topluluğun olmadığını dile getirmektedir. Çünkü, sanat insanın kendisini dışavurum araçlarından, büyüdü biri vasıtasıdır (Fischer, 1995). Güzeli meydana getirme çabası olan sanat (Balcı, 2004), bireylere, iletişimsel beceriden, birlikte iş yapmaya ve yaşama sevinci kazandırmaya kadar fonksiyonu içermektedir (Uçan, 1995). Mercin ve Alakuş (2009), insanların ruhsal ve bedensel anlamda duyumsadığı noksanlığı sanatla kapatabileceğini iddia etmiştir.

Zihinsel, ruhsal ve bedensel gelişime katkı sağlaması bakımından görsel sanatlar dünyanın hemen her yerinde okullarda müfredat programlarına alınmıştır (Katırcı, 2020). Türkiye’de, ilkokuldan itibaren lise sona kadar, görsel sanatlar dersi bulunmaktadır. Böylece bireylerin biryandan zihinsel yanları geliştirilirken diğer yandan da duygusal / duyuşsal gelişimlerine katkı sağlamak amaçlanmıştır (Akbel, 2021). Sanat eğitimi, kişilerin sağlıklı iletişim kurmalarına, kendisini ifade edebilme / karşdakini anlama yeteneğine, empati duygularına, her insanı ve ürettiğini değerli bulmaya ve bireysel iyi oluşlarına önemli katkılar sağlamaktadır (Balcı, 1990). Dolayısıyla diğer derslere göre görsel sanatlar dersinin öğrenci üzerinde daha olumlu etkiler oluşturmaktadır (Özsoy, 2003). Bu tespitten hareketle görsel sanatlar ile kişinin etik / ahlaki gelişimi arasında önemli ilişki bulunduğu söylenebilir.

Öte yandan öğrenciler üzerinde etkili olan görsel sanat eğitimi öğretmenlerinin etik/ahlaki yaklaşımları da önemli olmaktadır. Sanat eğitiminden, bu alanın dersi olan görsel sanatlar dersinden beklenen, bireyin dolayısıyla toplumun etik / ahlaki gelişimini üst seviyeye çıkarmaktır (Selçuk, 1991). Bireyselleşmenin arttığı günümüz dünyasında, görsel sanatlar eğitiminin toplumların kaynaşmasına, daha fazla üreten, içinde bulunduğu topluma ve başkalarına karşı duyarlı ve saygılı bireylerin yetiştirilmesine katkı sağlayacağı açıktır (Bülbül, 2003). Sanat eğitimi, değişen şartlara göre yeniliklere açık, barışçıl, insancıl, hür ve üreten kişiler yetiştirmeyi hedeflediğinden öğrenciler için oldukça gerekli bir eğitimidir (Buyurgan ve Buyurgan, 2007).

Araştırmanın Amacı

Görsel sanatlar dersi öğretmenlerinin etik tutum ve davranışlarını belirlemeye yönelik yapılan bu araştırmada, aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Görsel sanatlar öğretmenlerinin; eğitimde etik ve öğretmenlik meslek etiği hakkındaki düşünceleri nelerdir?
2. Görsel sanatlar öğretmenleri; öğretmenlik meslek etiği ilkeleri hakkında ne düşünmektedir?
3. Görsel sanatlar öğretmenin etik tutum ve davranışlarının eğitim-öğretim hayatına etkisi hakkındaki görüşleri nelerdir?
4. Görsel sanatlar öğretmenlerine göre, öğretmenlerin hangi davranışları etik dışı davranışlardır?
5. Görsel sanatlar öğretmenlerine göre görsel sanat öğretmenleri hangi öğretmenlik meslek etiği ilkelerini öncelemelidir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Görsel sanatlar öğretmenlerinin etik davranışlarının araştırıldığı bu çalışma, nitel araştırma metodolojisine göre gerçekleştirilmiştir. Nitel yöntem; sosyal gerçekliği, yaşanan çevre ve buldukları ortamda incelemeyi, araştırmayı ve anlamayı amaçlamaktadır (Demir, 2009). Fenomonolojik paradigmaya (Wallace ve Wolf, 2004) dayanan nitel metodoloji, her bireyin öznel algısına önem vererek, araştırma ortamından elde edilen zengin veriyi analiz edip yorumlamaya olanak sağlamaktadır (Neuman, 2006:179). Olguları sayılaştırarak ve istatistiksel tekniklerden yola çıkarak popülasyonla ilgili genelleştirme iddiasından kaçınan nitel çözümleme (Silverman, 1997), derinlemesine betimleme, yorumlama ve sosyal gerçekliği teorilerden ziyade bireylerin bakış açılarından anlama girişimi olduğu (Özcan ve Özbay, 2002), değişkenler arasındaki istatistiksel ilişkilerden daha çok bu ilişkilerin neden / nasıl kurulduğuna odaklanan (Akdemir ve Kılıç), zengin anlatımlar ve bunların yorumları şeklinde ortaya çıkmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2003).

Çalışmada, Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin öznel bakış açılarına odaklanılmış olması, genelleştirme iddiası taşımaması, bireysel anlatılara yer verilmesi, birebir / yüz yüze görüşmelerden elde edilen verilerden yola çıkarak birtakım yorumlara / analizlere ulaşılmak istenmesinden dolayı, nitel çalışma yöntemi benimsenmiştir. Doğal olarak araştırma birtakım sınırlılıklar içermektedir. Araştırmanın alanında özgün olduğu ve ham nitel veriler toplanması bağlamında önemli olduğu düşünülmektedir. Çalışma, Van ilinde görev yapan yedi görsel sanatlar öğretmeni ve bu öğretmenlerin sorulara verdiği cevaplarla sınırlıdır.

Çalışma Grubu

Araştırmaya Van ilinde çeşitli liselerde görev yapan toplam 7 görsel sanatlar dersi öğretmeni dahil edilmiştir. Görüşme yapılmadan önce araştırmacı tarafından katılımcılara, yapılan çalışmanın kapsamı ve konusu hakkında bilgi verilmiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplar, isim verilmeden Katılımcı 1 veya K1 şeklinde yapılmıştır. Çalışma grubu ile ilgili tanımlayıcı bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Görüşmeye Katılanlara İlişkin Tanımlayıcı Bilgiler

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Öğretmenlik Deneyimi (Yıl)
Katılımcı 1	Erkek	41	18
Katılımcı 2	Erkek	41	18
Katılımcı 3	Erkek	42	14
Katılımcı 4	Erkek	40	12
Katılımcı 5	Erkek	44	16
Katılımcı 6	Erkek	41	16
Katılımcı 7	Kadın	32	8
	% 14 Kadın %86 Erkek	Max:44 / Min:32 Ort:40,18	Max:18 / Min:8 Ort:14,6

Araştırmaya katılanların (N=7) cinsiyet açısından 6'sı (%86) erkek, 1'i (%14) kadındır. Katılımcıların yaş ortalaması 40,2 olup en düşük yaş 32 en büyük yaş 44'tür. Öğretmenlik deneyimleri ortalaması 14,6 yıl olup, en düşük 8, en yüksek 18 yıldır. Çalışma katılanların mesleki tecrübe ortalaması 10 yılın üstündedir.

Veri Toplama Aracı

Veri toplamak için nitel görüşme formu mülakat öncesinde geliştirilmiştir. Nitel görüşme formu hazırlanmadan önce, literatür taranmış ve bir soru havuzu oluşturulmuş ve genelden özele olmak üzere soru sayısı 5'e indirgenmiştir. Nitel Görüşme Formu 4 aşamadan oluşmaktadır. 1. aşamada, görüşme öncesi yapılması gerekenler bulunmaktadır. 2. aşamada; yaş, cinsiyet, eğitim deneyiminin sorulduğu bölüme geçilmektedir. 3. aşamada araştırmanın konusuna yönelik açık uçlu 5 adet soru sorulmaktadır. 4. aşamada ise teşekkür edilerek görüşmenin sonlandırılması kısmı bulunmaktadır. Böylece her katılımcıyla, standardize edilmiş önceden hazırlanmış bir form aracılığıyla mülakatlar yapılmıştır. Nitel görüşmenin doğası gereği, konu farklı alanlara kaydığında, araştırmacı geliştirilen form aracılığıyla ana konuya / soruya tekrar dönme imkânı elde etmiştir. Çalışmanın geçerlilik ve güvenilirliği için görüşme kayıtları deşifre edildikten sonra katılımcılar ile paylaşılmış, vermiş oldukları yanıtlarla ilişkili olarak eklemek veya çıkarmak istedikleri bir şey olup olmadıkları sorulmuştur. Katılımcıların geribildirimleri doğrultusunda çalışmanın verileri son şeklini almıştır. Çalışmanın verileri iki ayrı araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. Daha sonra araştırmacılar bir araya gelerek çıkardıkları kodlar arası uyum kontrol edilmiştir. Her iki kodlayıcının hem fikir olduğu kodlar rapor edilmiştir.

Verilerin Analizi

Nitel görüşme formu aracılığıyla elde edilen metinler, dilbilgisi / imla açısından şekil yönünden incelenmiştir ve anlamı / bağlamı etkilemeyecek şekilde düzenleme yoluna gidilmiştir. Metinlerin incelenmesinde, betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Bu teknikte, elde edilen veriler, düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde okunma kolaylığı sağlamak amacıyla yapılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2003). Betimsel analiz araştırmacıların çalışmayı arzu ettikleri olgu veya olaylarla ilgili özet bilgi sunmada sıklıkla kullanılan bir yöntemdir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008). Çerçevenin oluşturulması, oluşturulan tematik çerçeveye göre elde edilen verilerin işlenmesi, bulguların başlıklandırılarak tanımlanması ve son olarak da bulguların yorumlanması olmak üzere dört aşamadan oluşmaktadır (Altunışık vd., 2010). Betimsel analizde; katılımcıların doğrudan görüşleri alıntılanarak ve belirlenen temalara göre yorumlanarak, bulgular özetlenip yorumlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2003).

Bu çalışmada da görsel sanatlar öğretmenlerinin bireysel görüşleri doğrudan alıntılanarak suretiyle yorumlanmıştır. Öncelikle, görsel sanatlar öğretmenlerinin etik tutum ve davranışları ile ilgili çerçeve oluşturulmuş, bu çerçeveye göre 5 soruluk bir tematik çerçeve elde edilmiştir. Daha sonra öğretmenlerin görüşleri doğrudan alıntılanarak bulgular başlıklandırılmış ve bulgular özetlenerek yorumlanmıştır. Ayrıca Borgatti, Everett ve Freeman (2002) tarafından geliştirilen Ucinet 6 programı aracılığıyla, katılımcıların görüşlerinde öne çıkan kavramlar görsel hale getirilmiş ve bulgularda şekil olarak sunulmuştur.

Bulgular

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

“Eğitimde etik ve öğretmenlik meslek etiği hakkında düşünceleriniz nedir?” şeklinde yöneltilen sorulara katılımcılar çeşitli cevaplar vermiştir ve özellikle şunları vurgulamışlardır:

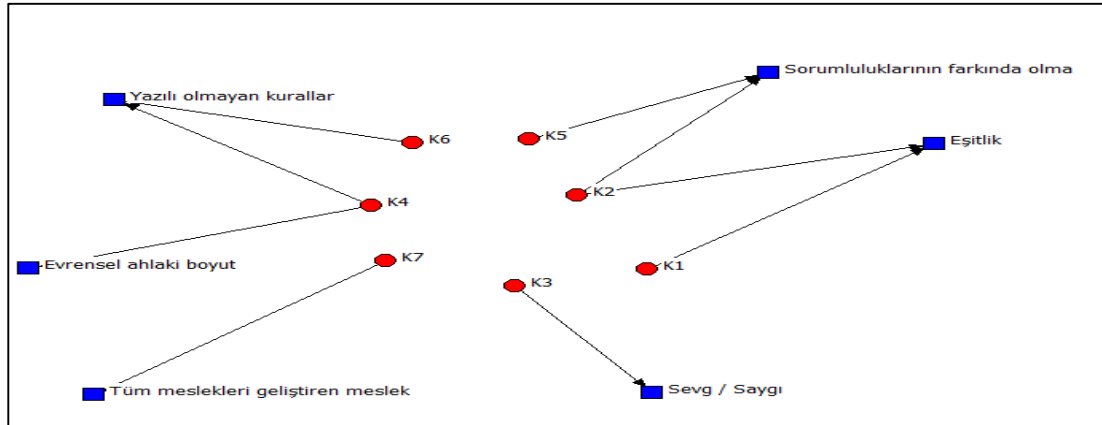
“Etik, toplumun uyması gereken yazılı olmayan kurallar topluluğudur. Yazılı olmayan bu kuralları da sonuçta kişiler eğitimle öğrendiği için, etik ilkelerin oturmasının ön koşulu eğitimidir. Bu ister ailede ister okulda olsun. Ama okuldaki eğitimin çok daha etkili olduğunu bizler deneyerek yaşıyoruz. Eğitimde etik denilince akla gelen ilk şey eşitliktir” (K1). “Eğitimde etik her öğrenciye aynı yakınlığı gösterebilme hiçbir ayırım gözetmeksizin eşit değildir. Öğretmenlik meslek etiği ise zamanında derse girme, dersin hakkını verme, yani sorumlulukların farkına varmaktır” (K2). “Sevgi

saygı ve tatbiki bu da öğretmenliktir. Bu da öğretmenliğin eski itibarına saygınlığına olur” (K3). “Öğretmenlik meslek etiği, herhangi bir meslek gibi değil o mesleğe sahip bireylerin davranış ve tutumlarını evrensel boyutta ahlaki bir çizgiye kavuşturmak için oluşturulmuş kurallar ve standartlar bütünüdür” (K4). “Öğretmen olarak hem öğrencilere hem de topluma karşı sorumluluklarımızın farkında olmak ve vicdanımızın rahat olmasıdır” (K5). “Etik toplumun uyması gereken kurallardır. Öğretmenlik meslek etiği ise öğretmenlerin genel anlamda uydukları yazılı olmayan kurallardır” (K6). “Öğretmenlik süre gelen tüm meslekleri geliştiren bir meslektir” (K7).

Yukarıdaki ifadelerden katılımcıların, öğretmenlik mesleğinin hem kişisel hem de mesleki niteliğini etikle birleştirerek aktardıkları anlaşılmaktadır. ESKİCUMALI’ya göre (2002), öğretmenlik mesleğini icra edenlerin taşıması gereken mesleki / kişisel özellikler, evrensel ilke ve standartlardaki değerlerle ilişkili ve içkin olması gerekir. Bu bağlamda katılımcıların da araştırmada bu hususu ön plana çıkardıkları gözlemlenmektedir. Bununla birlikte, Öğretmenlik Meslek Etiği İlkelerinin Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlandığı ve bu konuyla ilgili öğretmenlere çeşitli eğitimlerin verildiği bilinmektedir. Bu eğitimler sayesinde katılımcıların genel olarak etik, özelde ise öğretmenlik meslek etiği hakkında farkındalık düzeylerinin iyi düzeyde olduğu söylenebilir.

Katılımcıların eğitim etiği / meslek etiği kapsamında ön plana çıkardıkları olgulara bakıldığında; “eşitlik”, “derse zamanında girme”, “sevgi ve saygı”, “saygınlık”, “evrensel boyuttaki ahlaki çizgi”, “topluma karşı sorumluluğun farkında olunması”, “vicdanın rahatlığı”, “yazılı olmayan kurallar”, “tüm meslekleri geliştirmek” şeklinde olduğu anlaşılmaktadır.

Ucinet 6 programının etik bağlamında katılımcıların ön plana çıkardığı kavramlar görsel olarak (Şekil 1) gösterilmiştir.



Şekil 1: Katılımcıların eğitimde etik ve öğretmenlik meslek etiği hakkında ön plana çıkardığı kavramlar

Eğitim etiği / öğretmenlik meslek etiği açısından; Katılımcı 1 ile Katılımcı 2'nin “eşitlik” olgusunu, Katılımcı 2 ile Katılımcı 5'in “sorumluluklarının farkında olma” kavramını ön plana çıkardıkları görülmektedir. Katılımcı 3'ün sevgi ve saygıyı, Katılımcı 4'ün ise “evrensel ahlaki boyutu”, Katılımcı 6 ile Katılımcı 4'ün “yazılı olmayan kurallar” olgusunu, Katılımcı 7'nin ise “tüm meslekleri yetiştiren meslek” kavramını ön plana çıkardıkları görülmektedir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

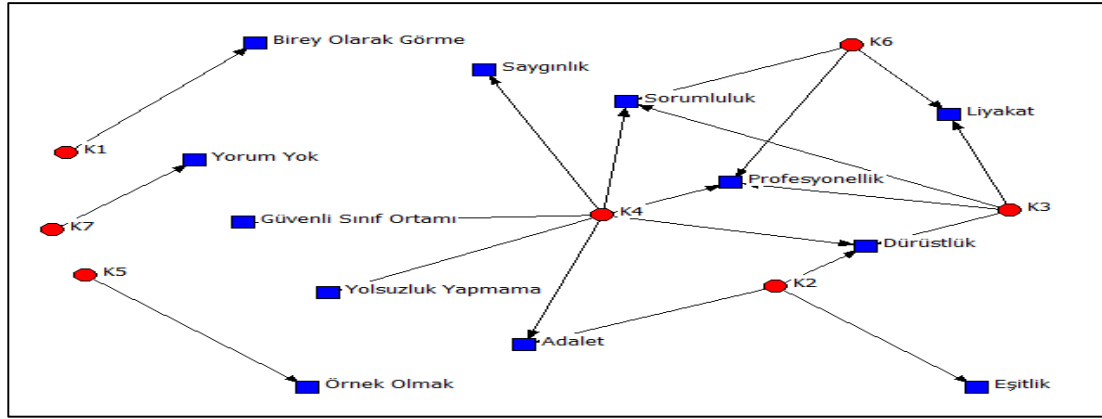
“Öğretmenlik meslek etiği ilkeleri hakkında ne düşünüyorsunuz?” şeklinde yöneltilen sorulara katılımcılar çeşitli cevaplar vermiştir ve özellikle şunları vurgulamışlardır:

“Öğretmenlik meslek etiği, öğrenciyi insan olarak görmektir. İlk işimiz sanatın yaşa uygun bir şekilde aktarılmasıdır. Dolayısıyla benim açımdan öğretmenlik meslek etiği kişileri olduğu yaşta kabul edebilmektir” (K1). “Adaletli olma eşitlik adil dürüst tarafsız olmak vb.” (K2). “İlkelerin tamamı uygulanırsa nitelikli ve kalıcı olacağına inanıyorum. Dürüstlük, profesyonellik, sorumluluk, liyakat gibi her şey.” (K3). “Profesyonellik, hizmette sorumluluk, adalet, eşitlik, sağlıklı ve güvenli bir ortamın

sağlanması, yolsuzluk yapmama, dürüstlük, doğruluk ve güven, tarafsızlık, mesleki bağlılık ve sürekli gelişme, saygınlık gibi kuralların etkili bir şekilde kullanımınıdır. Bu kurallar ahlaki davranışların en etkin bir şekilde uygulamasıdır” (K4). “Meslek etiği her meslekte önemlidir. Öğretmenlikte bir öğretmenin öğrencilere örneklik olması açısından çok fazla önem arz etmektedir” (K5). “Bir öğretmenin kendi alanı ile ilgili olarak işinin hakkını vermesi anlamına gelir” (K6). “Yorum yapmak istemiyorum” (K7).

Katılımcıların “öğretmenlik meslek etiği ilkeleri” hakkında genel olarak, “öğrenciyi bulunduğu yaşta kabul etmek”, “adalet, tarafsızlık, dürüst olmak”, “dürüstlük, profesyonellik, sorumluluk, liyakat”, “hizmette sorumluluk, sağlıklı ve güvenli bir ortamın sağlanması, yolsuzluk yapmama, doğruluk – güven, sürekli gelişim”, “işinin hakkını verme” şeklindeki ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Erdem ve Altunsaray (2016), eğitim etiği açısından, eğitimin bireyselleştirilmesi gerektiği üzerinde durarak, her öğrencinin özel durumlarına göre eğitim / öğretimin gerçekleştirilmesinin önemine dikkat çekmektedirler. Katılımcı 1’in, öğrenciyi bulunduğu yaşta kabul etmek ifadesi eğitim etiği açısından anlamlıdır. Diğer katılımcıların, Sakin’in (2007) yaptığı çalışmada tespit ettiği bulgulara paralel bir şekilde, eğitim etiğini daha makro yaklaşımlarla açıkladığı görülmektedir.

Ucinet 6 programının etik bağlamında katılımcıların ön plana çıkardığı kavramlar görsel olarak (Şekil 2) gösterilmiştir.



Şekil 2: Katılımcıların öğretmenlik meslek etiği ilkeleri hakkında ön plana çıkardığı kavramlar

Öğretmenlik meslek etiği ilkeleri açısından; Katılımcı 1, öğrenciyi birey olarak görme, Katılımcı 5 öğrenciyi örnek olmak kavramlarını ön plana çıkarırken, Katılımcı 7 bu soruya cevap vermek istemeyip, yorum yok demiştir. Katılımcıların (K4, K4, K2, K3) cevaplarında kesiştikleri olgular mesleki profesyonellik, dürüstlük, sorumluluk, adalet, liyakat olduğu görülmektedir. Katılımcı 4 ayrıca, saygınlığı, güvenli sınıf ortamını, yolsuzluk yapmamayı ön plana çıkarırken, Katılımcı 2 eşitliği ön plana çıkarmıştır. Görsel sanatlar öğretmenlerinin öğretmenlik meslek etiği ilkeleri konusunda farkındalıklarının olduğu ve öğretmenlik mesleğinden daha çok evrensel etik ilkelerine gönderme yapan olgularla (adalet, dürüstlük, eşitlik gibi) açıklama yaptıkları anlaşılmıştır.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

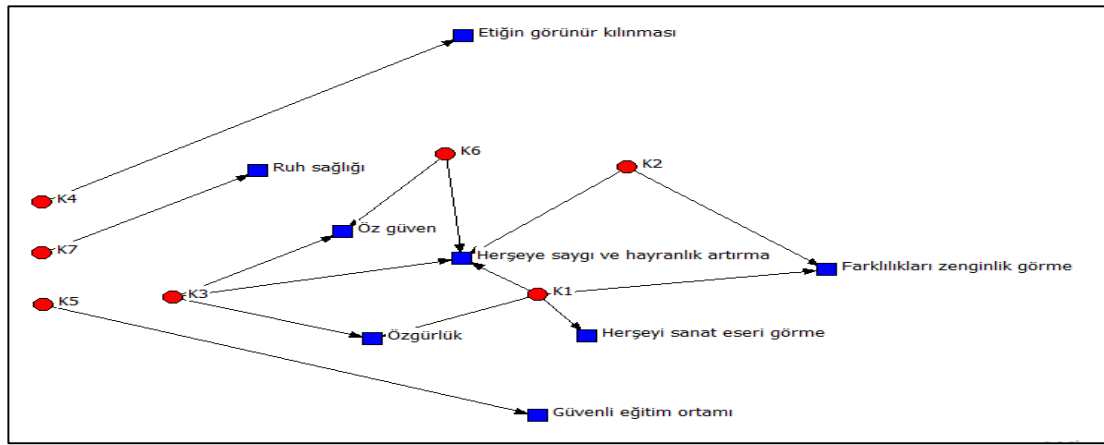
“Görsel sanatlar öğretmenin etik tutum ve davranışlarının eğitim-öğretim hayatına etkisi hakkındaki görüşleriniz nelerdir?” şeklinde yöneltilen sorulara katılımcılar çeşitli cevaplar vermiştir ve özellikle şunları vurgulamışlardır:

“Görsel sanatlar öğretmeni iyi yapması gereken sanatsal kavram ve kuramları özgür bir şekilde topluma aktarmaktır. Aklın önünde duyguların duygular da etiğin ürünüdür. Nihayetinde görsel sanatlar toplumdan soyutlanamaz, sanat bulunduğu toplumun tüm sosyal hayatını görselleştirmesinden sorumludur. Dolayısıyla görsel sanatlar öğretmenin temas ettiği her öğrenci, doğayı, diğer insanları ve her şeyi bir sanat eseri olarak görür. Saygı ve hayranlığı artar” (K1). “Görsel sanatlar öğretmeni tüm öğrencilerinin duygu ve düşüncelerine değer veren farklılıklarının zenginlik olduğunun farkında olan kişidir” (K2). “Daha doğal daha özgüvenli ve yeterince ilgilenirse özgür ruh ve kişi haklarına saygılı bireyler yetişir” (K3). “Görsel sanatlar öğretmenin diğer öğretmenlerden farkı etik tutum ve davranışları

görsel sanatlar dersi gibi bu kuralların daha çok uygulanarak görünür hale gelmesidir yani etik kuralların davranışa dönüştüğü ders olarak düşünüyorum” (K4). “Ahlaki davranışlar eğitim öğretim ortamlarının daha güvenli ve daha verimli olmasını sağlar” (K5). “Görsel sanatlar öğretmeni etik tutum ve davranışları tam anlamı ile gerçekleştirin ise öğrencileri de daha öz güvenli daha ahlaklı hangi durumlarda ne yapmaları gerektiğini bilen bireyler yetiştirmiş olur” (K6). “İnsanın beden sağlığı kadar ruh sağlığı da önemlidir” (K7).

Görsel sanatlar eğitiminin en önemli amaçlarından birisi bireyi ve doğal olarak toplumun etik gelişimini yukarılara doğru çıkarmayı başarmaktır (Selçuk, 1991). Bu bağlamda katılımcıların etik açıdan görsel sanat eğitiminin önemini kavradıklarını ifade edebiliriz. Katılımcı 1’in “görsel sanatlar öğretmeni temas ettiği öğrencisinde doğayı / diğer insanları ve tüm bir evreni hayranlık duyulacak bir sanat eseri olarak görür” ifadesi bu çıkarımı desteklemeye örnek olarak gösterilebilir. Bu ifade aynı zamanda farklılıklara saygıyı insani düzeyden alıp, tüm bir evrene yaygın dolayısıyla evrensel bir değer ilke konumuna taşıyan bir yaklaşımı da içermektedir. Katılımcı 2’nin görsel sanatlar öğretmenin her öğrencinin özelliklerine ve dahi düşüncelerine değer veren kişiler olması gerektiği düşüncesiyle birlikte görsel sanatın; doğasında olan zıtlıkların, bir rengi daha belirgin hale getiren zıtlık perspektiflerinin, yaşamın diğer alanlarına da yansıtacağı perspektifi oldukça anlamlıdır. Görsel sanatın, insanın doğasını daha özgüvenli hale getireceği ve kişi haklarına saygılı bireyler yetiştiren yönünün olması, katılımcının yine bir başka evrensel değer olan insan haklarına katkı sağlayacağı tespiti de, öğretmenlerin yaptıkları işin farkında olduğunu gösterir niteliktedir (Katılımcı 3). Görsel sanatlar öğretmenin, etik ilke ve değerlerinin oluşmasında diğer derslerden daha etkili olduğuna (Özsoy, 2003) dair benzer bir yaklaşımı, Katılımcı 4, “görsel sanatları dersinin etik kuralların davranışa dönüştüğü ders” şeklinde ifade etmiştir.

Ucinet 6 programının etik bağlamında katılımcıların ön plana çıkardığı kavramlar görsel olarak (Şekil 3) gösterilmiştir.



Şekil 3: Katılımcıların görsel sanatlar öğretmenin etik tutum ve davranışlarının eğitim-öğretim hayatına etkisi hakkında ön plana çıkardığı kavramlar

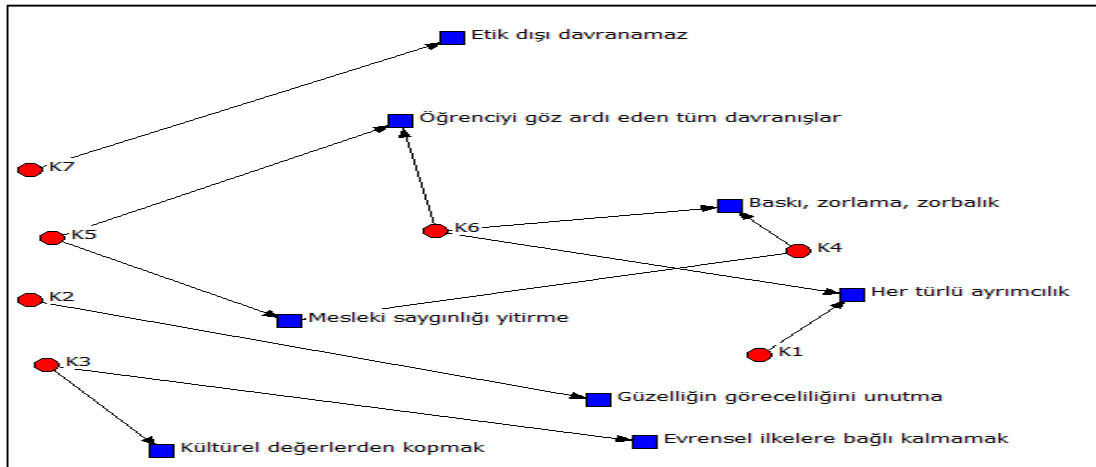
Görsel sanatlar öğretmenin etik tutum ve davranışlarının eğitim-öğretim hayatına etkisi açısından; Katılımcı 4, görsel sanatlar dersinde “etiğin görünür kılındığını”, Katılımcı 7 öğrencinin “ruh sağlığının da önemli” olduğunu, Katılımcı 5 ise “güvenli eğitim ortamı” oluşturduğunu öne çıkarmıştır. Dört Katılımcının, (K1, K2, K3, K6) görsel sanatlar eğitiminin, etik tutum ve davranış bağlamında öğrencinin “her şeye saygı ve hayranlığını artırdığı” görüşünde birleştiği görülmektedir. Bununla birlikte, öğrencinin özgüvenini (K6 ile K3), özgürlüğünü (K3 ile K1), Farklılığı zenginlik görme (K2 ile K1) tutumunu artırdığını ifade ettikleri / ön plana çıkardıkları görülmektedir. Katılımcı 1 ayrıca, öğrencinin görsel sanatlar dersiyle her şeyi sanat eseri göreceğini vurgulamıştır. Tüm bunlar, görsel sanatlar öğretmenlerinin etik bağlamında öğrenciye ne tür katkı sağladığı noktasında farkındalıklarının olduğunu gösterir niteliktedir. Nitekim Erdem ve Altunsaray (2016), öğretmen için eğitim etiğine yönelik yaptığı çıkarımlardan biri de öğrencinin birey olarak görülüp, eğitimin bireyselleştirilmesi ve öğrencinin özgüveninin artırılması olmuştur.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Görsel sanatlar öğretmenlerine “Size göre görsel sanatlar öğretmenlerinin hangi davranışları etik dışı davranışlardır?” şeklinde yöneltilen sorulara katılımcılar çeşitli cevaplar vermiştir ve özellikle şunları vurgulamışlardır.

“Yaşanılan toplumun değer yargılarına her aykırılık etik dışılıktır. Bu değer yargıları kişiden kişiye değişse bile. Ama buradaki değer yargılarından kastım tatbiki insani değer yargılarıdır, şiddet, hukuksuzluk, hırsızlık değil tabii ki. Görsel sanatlar öğretmenliği, etik ilkelere en uygun öğretmenlik bence. Öğrenciyi kabiliyetiyle kabul etmek. Farklılığı bir portredeki renkler olarak bilmek. Etik dışılık, insanları renge, ırka, dine, diline vs. ayırmaktır; ki görsel sanatlar öğretmeni bunu yapamaz, bilir çünkü renklerin güzelliğini” (K1). “Görsel sanatlar öğretmeni, güzelin göreceli olduğunu unuttuğu her an, her tutum, her davranışı bence etik dışıdır” (K2). “Kültürel değerler dışına çekildiğinde kendi değerlerinden koptuğunda etik dışı alana çıkmış olur görsel sanatlar öğretmeni. Hep beraber, birlikte tüm insanlığı kapsayacak kadar evrensel ama bir o kadar da kendi kültürel değerlerine de saygılı olmaktır. Bu alanlardan her kopuş, kim olursa olsun, görsel sanatlar öğretmeni de etik alanın dışına çıkarır diye düşünüyorum” (K3). “Etik dışılık, hem mesleki anlamda hem de bireysel davranış, tutum ve algılamalarda kendini gösterir. Örneğin ister görsel sanatlar öğretmeni ister matematik öğretmeni olsun, şayet işinde özensiz ise, yaptığı işle veya mesleği ile ilgili sorumlulukları almayıp işi başkasına yıkarsa, öncelikle yaptığı işe olan saygısı olmadığı için kendi saygınlığını yitirir. Saygınlığın yitimi önemli bir etik dışılıktır bence. Yine, öğrenciyi bir şeyi göstermede baskıcı davranma, zorlama, hakaret etme gibi davranışlar etik dışı davranışlardır” (K4). “Eğitim öncelikle öğrenci için vardır, eğitimin merkezinde ne okul, ne bir başka yer, ne öğretmen, sadece öğrenci vardır. Bu işin doğası budur. Dolayısıyla öğrenciyi veya öğrencileri göz ardı edecek her davranışı ve tutumları etik dışı buluyorum. İş yapış tarzındaki her türlü ahlaksızlığı, etik dışı buluyorum. Bu görsel sanatlar öğretmenlerini de diğer branş öğretmenlerini de kapsayan bir olgudur” (K5). Öğrencilere karşı yapılan çalışmalarda bu çok iyi olmuş bu hiç olmamış gibi bir dil kullanması. Veya sen bu çizim işini bırak o daha iyi yapıyor gibi ayrımcılık. Din dil renk gibi özelliklerinden dolayı ön yargılı olmaktır (K6). “Etik dışı bir davranış sergilemez, sergileyemez bir görsel sanatlar öğretmeni” (K7).

Ucinet 6 programının etik bağlamında katılımcıların ön plana çıkardığı kavramlar görsel olarak (Şekil 4) gösterilmiştir.



Şekil 4: Katılımcıların etik dışı davranışlar hakkında ön plana çıkardığı kavramlar

Etik dışı davranışlar bağlamında, Katılımcı 7 görsel sanatlar öğretmeninin etik dışı davranamayacağını, Katılımcı 2'nin güzelliğin göreceliğini unutmama ile etik dışı davranışın başlayacağını, Katılımcı 3 ise hem evrensel hem de kültürel değerlerden kopmanın etik dışı olacağını belirtmişlerdir. Katılımcılar etik dışı davranış olarak, “öğrenciyi göz ardı eden tüm davranışların” (K5 ile K6), “mesleki saygınlığı yitirmenin” (K5 ile K4), “baskı, zorlama ve zorbalıkların” (K6 ile K4) ve “her türlü ayrımcılığın” (K1 ile K6) etik dışı olacağı noktasında hem fikir oldukları görülmektedir.

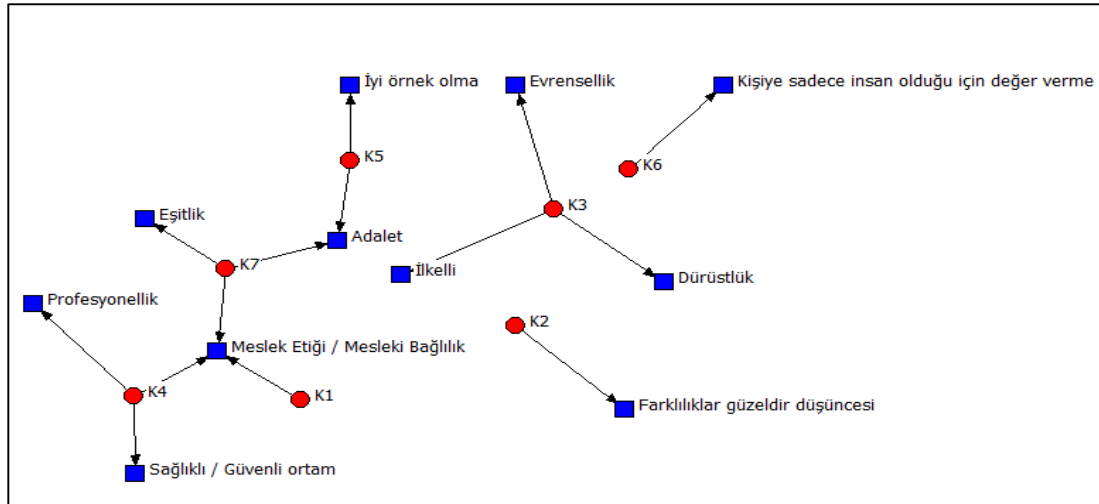
Öğretmenlerin öğrencilere farklılıklara saygıyı ve hoşgörüyü kazandırması gerektiği üzerinde duran Erdem ve Altunsaray (2016) şunları eklemişlerdi: “Öğrenen farklılıklara saygıyı ve hoşgörüyü kazanırsa hem eğitim ortamında kendisinden farklı olanların farkına varıyor, kabulleniyor ve saygı gösteriyor hem de gelecekte toplumda yetişkin olarak rollerini farklılıklara saygı ve hoşgörü çerçevesinde başarıyla oynayabiliyor”. Katılımcıların etik dışı davranışlara ilişkin farkındalıklarının olduğu anlaşılmaktadır.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Görsel sanatlar öğretmenlerine “*Size göre görsel sanat öğretmenleri hangi öğretmenlik meslek etiği ilkelerini öncelemektedir?*” şeklinde yöneltilen sorulara katılımcılar çeşitli cevaplar vermiştir ve özellikle şunları vurgulamışlardır.

“Eğitim etiği meslek etiği aynı paraleldedir. Bir kişinin işine zamanında gitmemesi. İş gereği kişilerle diyalogu. Kullanılan malzemenin hakkının verilmesi vb.” (K1). “Öğrencilerin her birinin biricik olduğunu yani her bireyin farklı açılardan hayata baktıklarını unutmamaları önceliklidir” (K2). “Dürüstlük ilkeli ve evrensellik” (K3). “Şöyle düşünüyorum açıkçası, bir sıralama yaparsak profesyonellik, sağlıklı ve güvenli bir ortam, mesleki bağlılık gibi öncelemek gerekir diye düşünüyorum” (K4). “İyi örnek olma ve hakkaniyetli davranma” (K5). “Kişiyi sadece insan olduğu için değer vererek görsel sanatları sunması en önemli öncelimedir” (K6). “Adalet, eşitlik ve bağlılık” (K7).

Ucinet 6 programının etik bağlamında katılımcıların ön plana çıkardığı kavramlar görsel olarak (Şekil 5) gösterilmiştir.



Şekil 5: Katılımcıların eğitimde etik ve öğretmenlik meslek etiği hakkında ön plana çıkardığı kavramlar

Öncelenmesi gereken öğretmenlik meslek etiği bağlamında Katılımcı 2 “farklılıklar güzeldir düşüncesini”, Katılımcı 6 “kişiyi sadece insan olduğu için değer vermeyi” ve Katılımcı 3 “dürüstlüğün, evrenselliğin ve ilkeli olmanın”, Katılımcı 5 “iyi örnek olmanın”, Katılımcı 7 “eşitliğin”, Katılımcı 4 “profesyonelliğin” ve “sağlıklı / güvenli ortamın” öncelenmesi gerektiğini vurguladıkları anlaşılmaktadır. Katılımcılardan “adaletin” (K5 ile K7) ve “mesleki etik / mesleki bağlılığın” (K1, K7 ve K4) öncelenmesi gerektiği görülmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Yapılan bu araştırmada, görsel sanatlar dersi öğretmenlerinin etik davranışları, nitel çalışma metodolojine uygun olarak, tanımlayıcı düzeyde anlamak amacıyla yapılmıştır. Bu kapsamda, Van ilinde devlet okullarında hali hazırda görsel sanatlar dersine giren 7 öğretmenle, yarı yapılandırılmış mülakat formuyla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler, betimsel analiz tekniğine göre başlıklandırılmış ve analiz edilmiştir. Ayrıca Ucinet 6 programıyla (Borgatti, Everett ve Freeman, 2002)

etik bağlamında görüşmeye katılanların ön plana çıkardıkları kavramlar da görselleştirilerek tanımlayıcı düzeyde analiz yapılmıştır.

Araştırma sonrasında şu sonuçlar elde edilmiştir:

Eğitimde etik ve öğretmenlik meslek etiği başlığında katılımcıların; etiğin ve öğretmenlik meslek etiğinin, yazılı olmayan kurallar olduğunu, eşitlik, evrensel ahlaki boyutunun bulunduğunu, sorumlulukların farkında olunması gerektiğini, sevgi ve saygı temelinde geliştiğini / gelişmesi gerektiğini, ayrıca öğretmenlerin tüm meslekleri geliştirdiğinden etik bağlamında çok daha önemli olduğunu vurguladıkları sonucuna varılmıştır. Gözütok (2000)'ün “Öğretmenlerin Etik Davranışları” isimli çalışmasında, Milli Eğitim Bakanlığı'nda görev yapmakta ya da yapmış olan öğretmenlerin de öğretmenlik meslek etiği ilkeleri olarak profesyonellik, sorumluluk, adalet, tarafsız olmak, yolsuzluk yapmamak, doğruluk, dürüstlük, güvenilir olma, sevgi, saygı gibi ilkeleri kabul etiklerine dair tespiti çalışmamızın sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Öğretmenlik meslek etiği ilkeleri başlığında katılımcıların; profesyonelliği, dürüstlüğü, liyakati, sorumluluğu, eşitliği, adaleti, yolsuzluk yapmamayı, güvenli sınıf ortamını, saygınlığı, herkesi birey olarak görmeyi ve örnek olmayı vurguladıkları sonucuna varılmıştır. Bu bağlamda, görsel sanatlar öğretmenlerinin mesleki etik ilkeleri konusunda farkındalık düzeylerinin iyi olduğu söylenebilir. Şakar (2010)'ın “Yaptığı İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Etik Görüşlerinin Değerlendirilmesi” isimli yüksek lisans çalışmasında öğretmenlerin etik kavramının bilgisine sahip olmadıkları, öğretmenlik meslek etiği ilkeleri hakkında yeterince farkındalığa ulaşmadıkları, ahlak kavramı olarak ifade ettikleri ve iki kavram arasındaki farkı ifade edemedikleri sonucuna ulaşmıştır. Bunun temel nedenlerinden birisinin öğretmen adaylarına eğitim fakültelerinde verilen hizmet öncesi eğitimde “öğretmenlik meslek etiği” ve “eğitim-öğretim etiği” konularında yeterli kuramsal bilgi ve uygulamalı eğitimin verilememesi olarak gösterilmektedir. Oysa çalışmamızda görsel sanatlar öğretmenlerinde eğitim etiği ve öğretmenlik meslek etiği ilkeleri hakkında bir farkındalığın oluştuğu ve kuramsal olarak yeterli düzeyde bilgiye sahip oldukları anlaşılmaktadır. Öğretmenlerde eğitim etiği ile ilgili böyle bir farkındalığın oluşmasının nedeni 2018-2019 öğretim yılında güncellenen öğretmen yetiştirme programlarında öğretmen adaylarına zorunlu olarak okutulan “Eğitimde Ahlak ve Etik” dersi gösterilebilir. Ayrıca Erdem (2013)'in “Öğretmenlik Meslek Etiğinin İrdelenmesi” isimli çalışmasında belirttiği üzere öğretmenlere verilen hizmet içi eğitimlerde “öğretmenlik meslek etiği” ile ilgili eğitimlere de yer verilmesinin öğretmenlerin eğitim etiği ve meslek etiği ilkelerine ilişkin farkındalığının artmasına dolayısıyla bilinçli olmalarına katkı sağladığı söylenebilir.

Etik tutum ve davranışlarının eğitim – öğretim hayatına etkisi başlığında katılımcılar; etik tutum ve davranışlar öğrencilerin; her şeye / herkes saygısını ve hayranlığını artıracaklarını, onlara özgürlük sağlayacaklarını, özgüvenlerini artıracaklarını, farklılıkları zenginlik olarak göreceğini, her şeyi sanat eseri olarak göreceğini, güvenli eğitim ortamı sağlayacaklarını, ruh sağlığı açısından da faydalı olacağını ve etiğin görsel sanatlar dersiyle görünür hale geldiğini / geleceğini vurguladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda Çelebi ve Akbağ (2012)'in yapmış oldukları “Genel Liselerde Çalışan Öğretmenlerin Etik Davranışlarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma” isimli çalışmada elde ettiği sonuçlar ile çalışmamızda ulaştığımız sonuçlar birbirini destekler niteliktedir.

Etik dışı davranışlar hakkındaki düşünceler başlığında katılımcılar, etik dışılığı; öğrenciyi göz ardı eden tüm davranışlar, baskı, zorlama, zorbalık, her türlü ayrımcılık, mesleki saygınlığı yitirme, evrensel ilkelere bağlı kalamamak, kültürel değerlerden kopmak, güzelliğin göreceliliğini unutma ve görsel sanatlar öğretmenlerinin etik dışı davranamayacağı şeklinde cevapları ön plana aldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Şengül (2013)'ün “Öğretmenlerin Etik Davranışlarının İncelenmesi” isimli yüksek lisan tezinde öğretmenlerin etik dışı davranışlar olarak gördükleri davranışlar ile çalışmamızda görsel sanatlar öğretmenlerinin kabul etikleri etik davranışların paralellik gösterdiği anlaşılmaktadır. Benzer şekilde Gözütok (2000) ve Şakar (2010)'ın çalışmalarında bu bağlamda ulaştıkları sonuçların da çalışmamızda elde ettiğimiz sonuçları destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Öncelenmesi gereken öğretmenlik meslek etiği ilkeleri başlığında ise katılımcıların; meslek etiği ve mesleki bağlılığı, adaleti, ilkeli olmayı, eşitliği, profesyonelliği, sağlıklı / güvenli eğitim

ortamını, farklılıkları güzeldir düşüncesini, dürüstlüğü, evrenselliği, iyi örnek olmayı, kişiye sadece insan olduğu için değer verme gerekliliğini vurgulamışlardır. Görsel sanatlar öğretmenlerinin, etik bağlamında önceledikleri kavramların, etik literatüründe sıklıkla başvurulan olgular olduğu sonucuna da varmıştır. Bu noktada Arslan (2018)'in “Meslek Etiği ve Öğretmenlik Meslek Etiğine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Belirlenmesi” isimli yüksek lisan tezinde öğretmenlerin öne çıkardığı öğretmenlik meslek etiğine ilişkin ilkeler ile çalışmamızda görsel sanatlar öğretmenlerinin öncelediği ilkelerin benzerlik gösterdiği anlaşılmaktadır.

Görsel sanat eğitimi, bireyde ve dolayısıyla da toplumda etik ilke ve değerlerinin inşasında oldukça önemli bir yere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda şunlar önerilebilir. Görsel sanatlar öğretmenlerinin genel olarak etik hakkında bilgili oldukları, ancak farkındalık düzeylerinin daha da artırılması gerekmektedir. Çalışma nitel bir araştırma olduğu için genellenebilir özelliği bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada, örnekleme tekniklerine uygun olarak seçilecek bir örnekleme, evrene genellenebilir nicel çalışmalarla desteklenmelidir. Etik ilke ve standartlarının herkes için gerekliliği ve bu ilke ve standartların inşasında görsel sanatlar eğitiminin önemli bir işlevinin olduğu sonucuna bağlı olarak, okullarda görsel sanat eğitimlerinin önemi her düzeyde (il milli eğitim müdürlüğünden – öğretmene varıncaya kadar) bir kez daha dile getirilip anlatılmalıdır. Görsel sanatlar dersinin, doğası gereği öğrenciyi merkeze aldığı ve dolayısıyla etik değer ve ilkelerin gelişmesinde öncü rol aldığı eğitim yönetimi açısından değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Bu çalışma, diğer branş öğretmenleri için de yapılarak, branşlar ile etik ilke ve değerlerin öğrencide yapılmasında bir ilişkinin olup olmadığı saptanmalıdır.

Lisans Bilgileri

Siirt Eğitim Dergisi'nde yayınlanan eserler Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Copyrights

The works published in Siirt Journal of Education are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Etik Beyanname

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında belirtilen kurallara uyulduğunu ve “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirini gerçekleştirmediğimizi beyan ederiz. Aynı zamanda yazarlar arasında çıkar çatışmasının olmadığını, tüm yazarların çalışmaya katkı sağladığını ve her türlü etik ihlalinde sorumluluğun makale yazarlarına ait olduğunu bildiririz.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik kurul adı: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimleri Etik Kurulu

Etik kurul karar tarihi: 09.05.2023

Etik kurul belgesi sayı numarası: 2023/12-07

Kaynakça

- Akbel, B. A. (2021). Güzel sanatlar eğitimi çalışmaları. H. S. Köse, E. Tokdil ve H. Keten (Ed). *Güzel sanatlarda güncel konular*, Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Akdemir, A. B., & Kılıç, A. (2021). Nitel makalelerin yöntem analizi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2):486-502.
- Akın, H. (2021), Özü fitrata dönük bir ayet olarak çocuk. *Çocuk ve Medeniyet*, 6(12), 121-128.
- Aktan, C. C. (2009). Ahlak ve ahlak felsefesine giriş. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 38-59.
- Aktaş, K. (2014). Etik-Ahlâk ilişkisi ve etiğin gelişim süreci. *Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(2), 22-32.
- Altunışık, M. A. (2018). Bireysel-Toplumsal farklılıklar ve ahlâkî görecelik sorunu. *Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (10), 261-282.
- Altunışık, R., Çoşkun, R., Yıldırım, E., & Bayraktaroğlu, S. (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Sakarya: Sakarya Kitabevi
- Arslan, M. (2018). *Meslek etiği ve öğretmenlik meslek etiğine ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Akdeniz Üniversitesi.
- Atay, T. (2017). Sosyal Antropolojide yöntem ve etik sorunu: klasik etnografiden diyalojik etnografiye doğru. *Moment Dergi*, 4(1), 189-206.
- Biçer - Olgun, H. (2021). Kültürün sosyal inşası ve benliğin kültürel kuruluşu: Sosyalizasyon sürecinde aile, benlik ve kültür ilişkisi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(39), 492-532
- Borgatti, S.P., Everett, M. G., & Freeman, L.C. (2002). *Ucinet 6 for Windows: Software for Social Network Analysis*. Harvard, MA: Analytic Technologies.
- Buyurgan, S ve Buyurgan, U. (2007). *Sanat eğitimi ve öğretimi*, Ankara: Pegem
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi.
- Cevizci, A., (1999). *Etiğe giriş*, İstanbul: Paradigma
- Crank, J., & Caldero, M. (2000). *Police ethics: The corruption of noble cause*, Cincinnati: Anderson Publishing
- Çayır, A., & Değirmenci-Gündoğmuş, H. (2016). Öğrencilerin bakış açısıyla hayat boyu öğrenme: nitel çalışma. *Turkish Studies*, 11(3), 2599-2612.
- Çelebi, N. (2012). Sosyolojimizin tarihini yazarken. *İstanbul University Journal Of Sociology*, 3(10), 71-79.
- Çelebi, N., & Akbağ, M. (2012). Genel liselerde çalışan öğretmenlerin etik davranışlarını belirlemeye yönelik bir araştırma. *International Online Journal of Educational Sciences*,4(2), 425-441.
- Çelikkaya, H. (2009). *Eğitim bilimlerine giriş: Eğitimcilik ve öğretmenlik*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Çelikkol, S. (2015). Aristoteles'te etik göreciliğin eleştirisi. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(1),161-172.
- Çinemre, S. (2014). Kohlberg'in ahlak gelişim teorisine yönelik bazı eleştiriler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12(28), 69-99.
- Demir, O. Ö. (2009), Nitel Araştırma Yöntemleri. K. Böke (Ed) *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, Alfa: İstanbul, ss.287-318.

- Demirel, Ö. (2015). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*. Ankara: Pegem.
- Demirel, Ö., & Kaya, Z. (2006). *Eğitim bilimine giriş*. İstanbul: Pegem
- Ekinci, A., & Öter, Ö. M. (2012). İlköğretim Öğretmen Adaylarının Mesleki ve Özel Alan Yeterlikleri, *Eğitim Fakültelerinin Öğretmen Yetiştirme Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi*. Erişim tarihi: 25.10.2022, [http://duabpo.dicle.edu.tr/oygem/dosya/Ogretmen_Adaylari_ıç_mizampaj]
- Erdem, A. R., & Altunsaray, M. (2016). Eğitimde niteliği belirleyen önemli bir etken: Eğitim etiği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 23,21-30.
- Erdem, R. E. (2013) Öğretmenlik meslek etiğinin irdelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(15), 185-203.
- Ersoy, A. (1983). *Sanat Kavramlarına Giriş*. İstanbul: Beta
- Ertürk, S. (1988). Türkiye'de eğitim felsefesi sorunu. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(3), 36-56.
- Eskicumalı, A. (2002). *Öğretmenlik mesleğine giriş*, Ankara: Pegem.
- Fischer, E. (1995). *Sanatın Gerekliliği*. (Çev: Cevat Çapan) İstanbul: Payel.
- Giddens, A. (1999), *Toplumun kuruluşu – yapılaşma kuramının ana hatları*, (Çev. Hüseyin Özel), Ankara: Bilim ve Sanat
- Gül, D., & Gökçe, Ö. (2008). Örgütsel etik ve bileşenleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(1), 377-389.
- Gözütok, D. (1999). Öğretmenlerin etik davranışları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 32(1-2), 83-99.
- Işık, C. (2013). Kültür Sosyolojisi: Toplumsalı Anlamada Bir Zorunluluk. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 16(2), 151-169.
- Karademir, F. (2018). Ahlak ve etik göstergelerinin Türkçedeki sözlük bilimsel serüveni. *Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi*, (9), 1-32.
- Karakuş, M., & Alev, S. (2016). Öğretmenlerin bireysel ve örgütsel değerleri ile izlenim yönetimi taktikleri seçimi arasındaki ilişki düzeyi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(33), 137-152.
- Katırcı, M.(2020). *Görsel sanatlar öğretimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kılıç, R. (1996). *Ahlakın dini temeli*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları
- Mahmutoğlu, A. (2009). Etik ve ahlak, benzerlikler, farklılıklar ve ilişkiler. *Türk İdare Dergisi*, 81(463), 225-249.
- Mercin, L., & Alakuş, A. O. (2007). Birey ve toplum için sanat eğitiminin gerekliliği. *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9:14-20.
- Mercin, L., & Alakuş, A. O. (2009). *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi*. Ankara: Pegem.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2015). Öğretmenlik meslek etiği ilkeleri başlıklı genelgesi
- Neuman, W. L. (2006), *Social research methods: Qualitative and quantitative approaches*, Boston: Pearson.
- Obuz, Ü. (2009). *Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğiyle ilgili etik olmayan davranışlara ilişkin görüşleri*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Çukurova Üniversitesi.

- Örenel, S. (2005). *Öğretmenlerin mesleki etik ilkeleri kapsamındaki davranışlarının ilköğretim ve orta öğretim öğrencilerinin algılarıyla değerlendirilmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Marmara Üniversitesi.
- Özcan, Y., & Özbay, Ö. (2002), Sosyolojide yöntem. İ. Sezal (Ed) *Sosyolojiye giriş*, Ankara: Martı, ss.57-94.
- Özlem, D. (2014), *Etik-Ahlak felsefesi*. İstanbul: Notos
- Özsoy, V. (2003). *Görsel Sanatlar Eğitimi Resim İş Eğitiminin Tarihsel ve Düşünsel Temelleri*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık
- Özyürek, A., & Begde, Z. (2016). Öğretmen ve Anne-Baba Tutumlarının Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Problem Çözme Becerilerine Etkisi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 204-232.
- Pieper, A. (1999). *Etiğe giriş*, (Çev: Veysel Atayman-Gönül Sezer), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Sakin, A. (2007). *Okul öncesi öğretmenlerin mesleki etik davranışlar hakkındaki görüşleri ile ahlaki yargı düzeyleri ve öğretmenlik tutumlarının incelenmesi*, [Yayımlanmamış Doktora Tezi], Marmara Üniversitesi
- Selçuk, Z (1991). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Server
- Silverman, D. (1997), The Logics of Qualitative Research. G. Miller and R. Dingwall (Edt.). *Context and Method in Qualitative Research*, Sage:London, pp.12-26.
- Şakar, M. C. (2010). *İlköğretim sınıf öğretmenlerinin etik görüşlerinin değerlendirilmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Şen, M.L. (1998), *Kamu yönetiminde yozlaşmanın önlenmesinde yönetsel etik yaklaşımı*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi], Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Şengül, B. (2013) *Öğretmenlerin etik davranışlarının incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Marmara Üniversitesi.
- Türk Dil Kurumu (TDK). (2022), *Türkçe Sözlük*, Eğitim [<https://sozluk.gov.tr/>] (Erişim tarihi: 17/10/2022).
- Türk Dil Kurumu (TDK). (2022), *Türkçe Sözlük*, Etik [<https://sozluk.gov.tr/>] (Erişim tarihi: 17/10/2022).
- Türkcan, B. (2011). Görsel sanatlar öğretimi dersindeki uygulamaların meslek yaşamında kullanılabilirliğine ilişkin sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri. *Education Sciences*, 6(1), 91-105.
- Uçan A. (1995). Türkiye’de güzel sanatlar fakültelerinin yeniden planlanması ve eğitim programlarının yeniden düzenlenmesi. *Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi 10. Yıl Etkinlikleri Sempozyumu*, 15-17 Mayıs 2005, Eskişehir, Türkiye
- Usta, A. (2011). Kuramdan uygulamaya kamu yönetiminde etik ve ahlak. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(2), 39-50.
- Wallace, R.A. Ve Wolf, A. (2004), *Çağdaş Sosyoloji Kuramları*, (Çev.L.Elburuz, M.R.Ayas), İzmir: Punto
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2003), *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yüksel, M. (2015). Etik kodlar, ahlak ve hukuk. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5(1), 9-26.
- Zengin, M. (2015). Herkes için geçerli uygun değerleri belirlemek ve öğretmek mümkün mü? değer eğitimi yaklaşımları bağlamında bir analiz. *Uluslararası İnsani Değerlerin Yeniden İnşası Sempozyumu*, 19-21 Haziran 2014, Erzurum, Türkiye

Extended Summary

Introduction

Ethical principles and standards are very important for a society. Educators have a great responsibility of teaching these principles and standards as students learn good or bad behaviors from their teachers rather than their parents. Teachers are very influential on students and leave an important impression on them. Visual arts teachers play a crucial role in teaching ethical principles and values as the nature of art requires the acceptance of all kinds of differences.

Ersoy (1983) reported that there has been no community without art and artists in any periods throughout the history. For, art is a magical means of self-expression (Fischer, 1995). Being an effort to create beauty (Balci, 2004), art includes functions from communicative skills to working together and bringing joy to life (Uçan, 1995). Mercin and Alakuş (2009) claimed that people can make up for the deficiencies they feel spiritually and physically with art.

Visual arts have been included in the curriculum of schools almost all over the world in an attempt to contribute to mental, spiritual, and physical development (Katırcı, 2020). In Turkey, visual arts classes are taught at all levels from primary school to the end of high school. Thus, it contributes to the affective development of individuals while improving their mental aspects (Akbel, 2021). Art education makes huge contributions to individuals for a healthier communication, self-expression and understanding, empathy, dignification of what others produce, and individual well-being (Balci, 1990). Besides, it has more influence on students than other courses (Özsoy, 1990) and the value given to different cultures is low in those who do not receive art education (Mercin & Alakuş, 2007).

Therefore, it can be argued that there is an important relationship between the visual arts and the ethical/moral development of an individual. Ethical/moral approaches of teachers of visual art education have impact on students and an important position. Art education and visual arts, which is the course of this field, is expected to enhance the ethical/moral development of the individual and therefore the society (Selçuk, 1991). It is clear that in this age of increased individualization, visual arts education is likely to help societies integrate, produce more, and gain a sensitive attitude towards the community and person (Bülbül, 2003). Art education is highly necessary for children to be open to innovations, peaceful, humane, free, and productive according to changing conditions (Buyurgan & Buyurgan, 2007).

Visual arts education is more effective than other courses in terms of ethics/morality, building healthy relationships, self-expression, understanding the other, developing a sense of empathy, dignification, and well-being (Özsoy, 2003; Mercin et al. Alakus, 2007). Then the important issue is to explore the ethical attitudes and perceptions of the Visual Arts Lesson teachers (Türkcan, 2011), who undertake the basic functions of developing the creativity of the students, raising individuals who are sensitive to art by gaining an aesthetic awareness, and thus bringing conscious art consumers to the society. In this context, this study seeks to reveal the ethical attitudes and perceptions of Visual Arts Class teachers working in public schools affiliated to the Ministry of National Education in Van through qualitative methodology.

In this study, conducted to determine the ethical attitudes and behaviors of visual arts teachers, the following questions were addressed:

1. Visual arts teachers; What are their thoughts on ethics in education and teaching professional ethics?
2. Visual arts teachers; What does s/he think about the principles of teaching professional ethics?
3. What are the visual arts teacher's views on the impact of ethical attitudes and behaviors on educational life?
4. Which behaviors of teachers are unethical according to visual arts teachers?

5. According to visual arts teachers, which principles of teaching professional ethics should visual arts teachers prioritize?

Method

In the study, qualitative methodology was adopted because it focuses on the subjective perspectives of Visual Arts Teachers without generalization, includes individual narratives, and aims to reach some interpretations/analyzes based on the data obtained from one-to-one/face-to-face interviews. The study group of the research consists of 7 Visual Arts Class teachers working in various high schools in Van. A semi-structured interview form was employed as a data collection tool in the research. The data obtained from the interview were analyzed with descriptive analysis, one of the qualitative data analysis methods. In addition, through the Ucinet 6 program developed by Borgatti, Everett, and Freeman, the concepts highlighted by the interviewees in the context of ethics were also visualized and analyzed at a descriptive level.

Findings

In the research, the findings regarding the individual views of visual arts teachers were discussed through direct quotations from the statements of the participants. For the first sub-problem, the opinions of the participants about ethics in education and teaching professional ethics were included and interpreted. For the second sub-problem, the opinions of the participants about the principles of teaching professional ethics were included and interpreted. For the third sub-problem, the opinions of the participants about the effect of the ethical attitudes and behaviors of the visual arts teacher on the educational life were included and interpreted. For the fourth sub-problem, the opinions of the participants about which behaviors of the visual arts teachers are unethical were included and interpreted. For the fifth sub-problem, the opinions on which teaching professional ethics principles are prioritized by visual art teachers were included and interpreted.

Discussion, Conclusion and Recommendations

The following results were obtained:

For the ethics in education and teaching professional ethics, the participants emphasized that ethics and teaching profession ethics are unwritten rules and have equality and universal moral dimension with awareness of responsibilities, develop/should develop on the basis of love and respect, and have an important position as teachers train people for all professions.

For the principles of teaching professional ethics, the participants emphasized the issues of professionalism, honesty, merit, responsibility, equality, justice, non-corruption, safe classroom environment, respectability, seeing everyone as an individual, and setting an example. In this context, it can be argued that the awareness level of visual arts teachers about professional ethical principles is good.

For the effect of ethical attitudes and behaviors on education life, that the participants emphasized that ethical attitudes and behaviors will increase students' respect and admiration for everything/everyone, ensure freedom, increase self-confidence, help them see differences as wealth, see everything as a work of art, provide a safe educational environment, and benefit in terms of mental health, and make ethics visible.

For the thoughts about unethical behavior, the participants emphasized that unethical behaviors include pressure, coercion, bullying, all kinds of discrimination, loss of professional dignity, failure to adhere to universal principles, breaking away from cultural values, forgetting the relativity of beauty and that visual arts teachers cannot act unethically.

For the principles of teaching professional ethics that should be prioritized, the participants emphasized professional ethics and professional commitment, justice, being principled, equality, professionalism, a healthy/safe educational environment, the idea that differences are beautiful, honesty, universality, being a good example, and the need to value the person just because s/he is a human. It was also concluded that the concepts that visual arts teachers prioritize in the context of ethics are frequently referred to in the ethics literature.

It was concluded that visual art education is vital in the construction of ethical principles and values in the individual and therefore in the society. In this context, the following issues can be suggested. Visual arts teachers are generally knowledgeable about ethics, but their awareness levels need to be increased even more. Since the study is qualitative research, it does not have a generalizable feature. Therefore, this study should be supported by quantitative studies that can be generalized to the population, with a sample to be selected in accordance with sampling techniques. Depending on the necessity of ethical principles and standards for everyone and the fact that visual arts education has an important function in the construction of these principles and standards, the importance of visual arts education in schools should be expressed and explained once again at all levels (from the provincial directorate of national education to the teacher). It is important to evaluate the visual arts course in terms of educational administration, which by its nature puts the student in the center and therefore plays a leading role in the development of ethical values and principles. This study should be carried out for other branch teachers as well, and whether there is a relationship between the branches and the structuring of ethical principles and values in students should be determined.